

Dál budeme hasit Čunkovy problémy

Vsetín, 25.5.2008 12:22, (RV/ROMEA)

O vystěhování Romů ze Vsetína bylo již řečeno a napsáno mnoho. Argumenty, na základě kterých je možné tento jeho nezodpovědný krok odsoudit, se však objevily až vloni v červnu v rozsáhlé zprávě veřejného ochránce práv. Poslední dobou nejvíce hýbe médií případ rodiny Tulejových, která byla deportována do obce Čechy pod Kosířem na Prostějovsku. Jejich příchod do této malé vesnice byl šokem jak pro ně samotné, tak pro místní obyvatele. Tak jako mnozí další „násilně“ přesazení se ocitli v kritické a bezvýchodné situaci. Jak k ní došlo, které vlivy ji vytvářely a v čem bylo jednání vsetínských úřadů pod vedením Jiřího Čunka pochybné, se pokusím stručně popsat.

Silák Čunek

Připomeňme si úvodem, jak Čunkova koncepce řešení romské otázky ve Vsetíně vypadala ve chvíli, kdy se schylovalo k jedné z největších akcí v dějinách stěhování. V tiskové zprávě města Vsetín ze dne 7. 8. 2006 se píše: *V pavlačovém domě žije v současné době 42 rodin, v převážné většině romských. Jejich chování je předmětem neustálých stížností lékařů i pacientů sousední polikliniky. Navíc je dům v takovém technickém stavu, že jakákoliv havárie z něj může rázem učinit neobyvatelný objekt, a v takovém případě by město bylo ze zákona povinno do vyřešení problému najít ubytování pro více než sto padesát Romů. „Bohužel, taková doslova „katastrofická“ situace může nastat každým dnem a vzhledem k tomu, že volné byty nemáme, do úvahy by připadal jedině hotel, který bychom z městských peněz museli těmto nájemníkům platit,“ uvažuje s nevolí starosta Jiří Čunek. Ale jak z této nezáviděníhodné situace ven, aby nebyl porušen zákon, vynaložilo se na řešení problému co nejméně finančních prostředků, a přitom občané, lékaři i pacienti byli spokojeni? Tak tuto otázku si zástupci města kladli dnes a denně několik let a po usilovném hledání nejuvhodnější varianty přistupuje nyní město k řešení, které označuje za „nejmenší zákonné zlo“.*

NEPŘEHLÉDNĚTE

►SPECIÁL: Deportace vsetínských Romů

Tisková mluvčí vsetínské radnice v další tiskové zprávě z 11. 10. 2006 popisuje nesmlouvavé jednání starosty s Romy.

„Žádné dluhy za nájem, žádné dluhy za elektřinu, žádné mnohadenní návštěvy celých rodin, nechceme vidět nepořádek na chodbách ani kolem domu, ničení městského majetku nebo delikty. V opačném případě jdete na ulici.“ Tato vcelku jasná a stručná pravidla zdůraznil vsetínský starosta Jiří Čunek novým nájemníkům modulových domů na Poschlé. Většina z nich jsou totiž dlužníci, kteří neplatí ani nájem, ani elektřinu, a své stávající byty zdevastovali tak, že je radnice musí zbourat. Podle stávající legislativy však mají právní nárok na náhradní bydlení. „V nových bytech budou žít jen slušní lidé,“ pokračoval starosta. Do kontejnerových domů v lokalitě Poschlá bude do konce tohoto týdne přestěhováno 36 rodin, zbytek opustí Zlínský kraj.

Trochu pravdivěji o devastaci a dluzích

Tulejovi bydleli v proslulém pavlačovém domě na Smetanově ulici ve Vsetíně, ze kterého město pod vedením Jiřího Čunka udělalo konečnou stanici pro romské a české sociálně slabé obyvatele (toto rozdělení používají materiály vsetínské radnice). Problémy Romů začaly na začátku 90. let, kdy v důsledku restrukturalizace podniků docházelo k

propouštění. Romové, jak známo, dostali padáka jako první a po transformaci už většinou místo nenašli. Kolotoč sociálního vyloučení se opět roztočil.

„Pavlačák“ připadl do vlastnictví radnice v roce 1992. Stavba nebyla, podle dokumentů, od svého postavení v roce 1941 rekonstruována a první stížnosti na nevyhovující stav bytů se začaly objevovat v 60. letech. V 80. letech byl technický stav domu již prokazatelně špatný. V roce 1998, kdy začalo sestěhovávání Romů, už havarijní stav domu znal i stavební úřad, který nařídil neodkladné zabezpečovací práce ohrazením pavlačí kvůli ohrožení zdraví a života osob. Přesto stavební úřad nevydal v průběhu dalších let žádné rozhodnutí, které by ukládalo městu Vsetín stav stavby řešit. Procházet pod pavlačemi bylo od té doby oficiálně životu nebezpečné, kroky k nápravě však podniknuty nebyly. Naopak v roce 2000 povolil stavební úřad opětovně překolaudovat na obytné prostory ty jednotky v domě, které byly k bydlení již dříve, kvůli plísní a extrémní vlhkosti zakázány. Tím se kapacita nebezpečné budovy ještě zvýšila a vedení města mohlo sestěhovat ještě více lidí. Další odborný posudek, zadaný správcem domu v roce 2001, stanovil stav domu jako havarijní v důsledku dlouhodobé absence provádění údržby. V roce 2006 již odborné posudky mluví o bezprostředním ohrožení zdraví a životů jak obyvatel domu, tak občanů, kteří se pohybují v okolí domu a doporučuje je vystěhovat a zbourat, čehož město Vsetín okamžitě využívá k zahájení „čisticích prací“. Z těchto nezpochybnitelných faktů, která vyplývají z nedávno zveřejněné zprávy ombudsmana Otakara Motejla, celkem výmluvně vyplývá, že při svých slovech o tom, že nájemníci dům zdevastovali, si starosta Čunek asi, slušně řečeno, moc neviděl do úst, minimálně neřekl celou pravdu.

Město Vsetín v rámci „Řešení romské problematiky ve Vsetíně v letech 1998- 2006“ přidělilo byty 22 rodinám v běžné bytové zástavbě města, což je nepochybně integrační prvek. Současně však bylo větší množství romských rodin včetně Tulejových v tomto období sestěhováno do pavlačového domu ve Smetanově ulici, který byl už před tím, než tam přišli, v nevyhovujícím stavu. Bytový fond města Vsetín byl postupně rozprodáván, mimo jiné společnosti HB Real, v souvislosti s ním se objevilo podezření z korupce Jiřího Čunka, a na sociální nebo integrační byty nemyslel nikdo. Při místním šetření ombudsmana ve Vsetíně přítomní představitelé i pracovníci městského úřadu sdělili, že ochránci předají „Koncept“ města, která řeší problematiku Romů. Později vedoucí sociálního odboru sdělila s tím, že taková koncepce neexistuje. Město ovšem přijalo tři dokumenty, které se vztahují k Romům. Prvním je „Koncepte práce terénních sociálních pracovníků“, kterou radnice schválila a vzala na vědomí i s doporučenými opatřeními 10.12. 2002. V tomto dokumentu se mimo jiné píše: „Vystěhováním neplatičů se problém nevyřeší. Dojde pouze k jeho přesunutí z jednoho místa na místo jiné. Veliký počet lidí v relativně malém, nevyhovujícím bytě samozřejmě vede jak k jeho devastaci, tak i k zhoršení životních podmínek (hygiena, pořádek, hluk, hádky, učení dětí...). Řešení by mělo být individuální a nikoliv plošné, jedině tak se vyhneme všeobecně známé kontraproduktivní paušalizaci romského etnika.“ Město se však řídilo spíše „plošně represivními směrnicemi“. V roce 2004 přijalo na svém 18. zasedání „Postup vůči neplatičům a nepřízpůsobivým občanům“ a o rok později materiál nazvaný „Uplatňování programu nízké tolerance“, který vyhodnocoval opatření, daná předchozím usnesením. Za klíčový lze označit poznatek z tohoto materiálu, že v případě podání žalob na vyklizení bytů v pavlačovém domě na Smetanově ulici došlo k hromadnému splácení dluhů až do plné výše.

Tulejovi však byli, tak jako ostatní Romové z pavlačáku, označeni za nepřízpůsobivé neplatiče a ocitli se ve stavu absolutní bezmoci. V mediálním halasu se Čunkovi až trestuhodně snadno podařilo prosadit lež o hromadném neplatičství obyvatel pavlačového domu. Ze zprávy ombudsmana totiž vyplývá, že většina obyvatel dluhy v době vystěhování neměla, nebo je splatila, a soudní rozhodnutí o exekucích bytů byla vydána nikoliv z důvodů neplatičství, ale prostě proto, že obyvatelům doběhly nájemní smlouvy a město je neprodloužilo. Lidé neměli kam jít, proto v bytech zůstávali. Mluvčí radnice Eva Stejskalová tvrdí, že obyvatelé pavlačového domu měli dost času na to, aby si sehnali

jiné ubytování, ovšem zkuste se při shánění bydlení vžít do role dvanáctičlenné, byť bezproblémové romské rodiny, jakou jsou například Tulejovi...

Pochybná stěhovačka

Tulejovi byli z těch, na které Čunkova kovbojská akce dopadla nejvíce. Byli totiž jednou ze šesti rodin, které byly odstěhovány do obcí mimo Zlínský kraj. Podle zprávy ombudsmana i informací, které pocházejí přímo z ekonomického odboru vsetínské radnice, neměli vůči městu žádné dluhy, i když mluvčí radnice Eva Stejskalová dodnes trvá na opaku. Důkazy však poskytnout nehodlá a obstarání objektu, který jim byl nabídnut jako náhrada za pavlačový dům, označuje za projev dobré vůle vsetínské radnice vůči lidem, kteří si to nijakc nezaslouží. Jak tedy bylo postupováno v jejich případě?

Vsetín nejprve musel nějaký vhodný objekt sehnat. K tomu v tomto případě využil služeb realitního makléře Mariána Budínského, který se vypravil na inzerát do obce Čechy pod Kosířem, kde od soukromých majitelů zakoupil dům v hodnotě 320 tisíc korun. Při podpisu smlouvy ho zastupovala advokátní kancelář místostarosty Vsetína, člena KDU-ČSL Jaromíra Gajduška, která sídlí na stejné hodonínské adrese jako realitní firma Imbex Mariána Budínského. Budínský při prohlídce domu původním majitelům tvrdil, že ho chce využít jako rekreační chalupu. Vsetínská radnice poté začala Tulejovým vehementně vysvětlovat, že využít nabízené možnosti je pro ně jediným řešením. Podle otce, Romana Tuleji, jim při tom bylo vyhrožováno, že pokud nabídku nepřijmou, skončí na ulici a budou jim odebrány děti. Řekli jim, že dům stojí 460 tisíc a dali jim na něj půjčku, kterou budou městu splácet zhruba dvacet let. Tulejovi tak pravděpodobně mohli zaplatit tučné provize firmám spojeným se vsetínskou radnicí.

Další nestandardní metodou vůči bezproblémové rodině Tulejů byl způsob, jakým byli informováni o kvalitě bydlení, do kterého jsou nuceni odejít. Objekt jim byl pouze ukázán na fotografii, osobně ho neměli možnost vidět. Zkoušeli jste si někdy vzít půjčku takřka půl milionu na dům, který jste osobně nikdy neviděli? Tulejovi neměli jinou možnost a v tomto směru je to další důkaz vydírání ze strany vsetínské radnice, potažmo Jiřího Čunka.

Do Čech pod Kosířem dorazila dvanáctičlenná rodina v noci. Podle mluvčí vsetínské radnice to bylo kvůli zpoždění při stěhování, které začalo už ráno. Obyvatelé této malé obce v Olomouckém kraji ani její starosta neměli tušení, za jakých okolností a do jakých podmínek tito lidé přišli. Vyhnanci ze Vsetína velmi rychle poznali, v jak strašném technickém stavu se jejich nové obydlí nachází. Stropy podpíraly trámy, protože hrozilo zborcení, ve stěnách pukliny, vlhkost extrémní. Přesto rodina začala pravidelně splácet Vsetínu za jeho „milosrdenství“. Půjčku zinkasoval zprostředkovatel Marián Budínský, který byl stále ještě majitelem domu, kterému Tulejovi posílali peníze za elektřinu. Ačkoliv však od nich peníze inkasoval, neplatil a dům byl na podzim 2007 odpojen od elektrické energie. Dluh, který makléř Budínský způsobil, činil přes 19 tisíc korun a Tulejovi jen díky zásahu starosty Čech pod Kosířem Zdeňka Madera, který jim natáhl prodlužovačku z obecního kulturáku, nestrávili celou zimu potmě. V tuto chvíli už bylo město Vsetín tak říkajíc z obliga, na dům dalo půjčku a zároveň nebylo vlastníkem domu.

Hašení Čunkova problému

Tulejovi zatím čelili nátlaku majitele svého domu Budínského, jehož plán krachoval na tom, že rodina odmítala dům v havarijním domu podepsat do svého vlastnictví, čímž by se výhodný obchod uzavřel. Tulejovi by totiž museli nutné zabezpečovací práce v řádech stotísiců korun, které by zabránily zhroucení domu, platit z vlastní, už tak dost prázdné kapsy. Schopná právnička Tamara Vránová a starosta Mader pomáhali rodině, jak se dalo. Stavební úřad mezitím vydal rozhodnutí o demolici objektu kvůli ohrožení obyvatel,

a pro Romy to opět znamenalo nebezpečí, že se ocitnou zcela na ulici. Případ ranami osudu stíhané „Čunkovy“ rodiny se začal objevovat v médiích a do věci se přímo vložil ombudsman Otakar Motejl, který začal pracovat jako mediátor jednání mezi rodinou, starostou Čech pod Kosířem a novým vedením vsetínské radnice, a začalo se konečně blýskat na lepší časy.

Tulejovi se chtěli vrátit zpět do Vsetína, kde byli dlouhé roky doma. Nejenže totiž nové prostředí na ně hledělo s nevraživostí, i když se jich silně zastával starosta Zdeněk Mader. Nastalo mnoho dalších praktických problémů. Dojíždění sedmi dětí do školy začalo extrémně zatěžovat rozpočet rodiny, stejně jako vyřizování všech věcí na úřadech ve Vsetíně, kde jim zůstalo trvalé bydliště. Tulejovi museli kvůli Vsetínu projezdit tisíce korun. To vše s nejistotou, zda zítra nebude zase ještě o něco hůř.

Intenzivní jednání pokračovalo až do dnešních dnů, kdy pravda a láska začíná vítězit nad lží a nenávisť. Nová starostka Vsetína Květoslava Othová souhlasila s odkupem domu v Čechách pod Kosířem městem od soukromého majitele, čímž se město přihlásilo ke své odpovědnosti za stávající katastrofální stav. Na Mariána Budínského bylo podáno trestní oznámení. Demoliční výměr na chátrající ruinu byl zrušen a Vsetín přislíbil opravu objektu na vlastní náklady. Podle odhadů nezávislého odborníka může jít o částku přesahující pravděpodobně půl milionu. Tulejovi by si pak měli dům přepsat do osobního vlastnictví. Podmínkou, kterou si klade město Vsetín, je, že si změní trvalé bydliště a nebudou už občany Vsetína.

Příkladem rozumného komunálního politika v této kauze je starosta Čech pod Kosířem Zdeněk Mader, který se od počátku snažil zbídačené rodině pomoci i navzdory nelibosti ostatních obyvatel. „Tady u nás se Tulejovi projeví jako pracovití a nekonfliktní lidé,“ říká. „Úkolem číslo jedna pro nás v tuto chvíli je sehnat všem dospělým členům rodiny práci. Je vidět, že opravdu pracovat chtějí, ale narážejí na nezáměr zaměstnavatelů, i když se jim v tom snažím pomáhat,“ pokračuje. „Hasíme ale problémy, které nebyly způsobeny naší vinou.“ Nutno ještě podotknout, že bývalý starosta Vsetína, místopředseda vlády a předseda Křesťansko-demokratické strany Jiří Čunek nikdy se starostou Čech pod Kosířem nemluvil, natož aby mu za jeho pomoc občanům Vsetína poděkoval. Mader naopak velmi oceňuje spolupráci s kanceláří veřejného ochránce práv, s právníčkou rodiny Tulejových Tamarou Vránovou i s novou starostkou Vsetína Květoslavou Othovou.

Perlička na závěr Jednání města Vsetín při vystěhovávání Romů provázela evidentně celá řada pochybení. Při pečlivém sledování této kauzy ovšem vyplavou na povrch i věci, které vypovídají o předsudcích a zaujetí některých jejích aktérů. Krásným příkladem je mluvčí vsetínské radnice paní Eva Stejskalová. Odcituji kousek rozhovoru, který jsem s ní pořídil kvůli tomuto článku.

- Stejskalová: Jistě vám neuniklo, že Tulejovi si koupili nové auto...

- **A jaké je to auto?**

- Stejskalová: Bílá Škoda Felicia.

- **V tamním kraji se bez auta nikam nedostanete, musí třeba vozit děti do školy...**

- Stejskalová: Pochopitelně je jasné, že vy se jich budete v tomto směru zastávat, ale jsou desítky lidí, kteří prostě na auto nemají, a tak si ho nekoupí. Takže já jenom říkám, jaká je situace.

- **Škodovku dneska koupíte za patnáct dvacet tisíc, to se jim dlouhodobě vyplatí spíše než platit autobus...**

- Stejskalová: Koupili ho za sto tisíc, tuto informaci jsme dostali.

- **Proč by kupovali škodovku za sto tisíc, když dneska nemá takovou cenu?**

- Stejskalová: Nebo myslím, že je to fabia. Já vám můžu poslat fotku

toho auta, protože já jsem tam byla a to auto jsem si vyfotila.

Fotografii Tulejových s bílou Škodou Felicia skutečně paní Stejskalová obratem poslala. Rád bych jí touto cestou dal uklidňující informaci... Auto nepatří rodině Tulejových, ale bratrovi pana Tuleje, Ivanovi, který pomáhá příbuzným s odvozem dětí do školy...

Adam Pospíšil
RV/ROMEA